

פרוטוקול מס' 14

מישיבת ועדה הכספית

יום ב' י' אדר תשל"ד - 4.3.1974, שעה 10.00

נ כ ח ר :

חברי הועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- י. בדר
- י. בן-מאיר
- מ. גרשוני
- א. מלמד
- י. פלומין
- ע. פיינרמן
- ג. פת
- ד. קורן
- ד. קורפו
- נ. קצב
- ז. שובל
- א. שוסטק
- י. שערי

מוזמנים:

- שר האוצר פ. ספיר
- מ. נוידרפר - הממונה על הכנסות המדינה
- ח. שטסל - החשב הכללי
- י. נכאי - האוצר
- י. פרידמן - האוצר
- ג. מורג - האוצר
- מ. דייץ

מזכיר הועדה:

א. קירשנר

היוע"כ לועדה:

א.נ. פלוג

היוע"מ לועדה:

ד"ר ג. קטרון

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

הצעת תקציב מספר 3 לשנת הכספים 1973 -
אומדן ה הכנסות;

חשובת שר האוצר על שאלות חברי הועדה.

הצעת תקציב מספר 3 לשנת הכספים 1973 -
אומדן ההכנסות

אני פותח את הישיבה.
הסעיף הראשון בסדר היום - הצעת תקציב

היו"ר י. קרגמן:

מספר 3, אומדן ההכנסות.

נשמע דברי הסבר מפני הממונה על הכנסות המדינה,

מר נוידרפר.

אני מפנה תשומת לב חברי הועדה לעמוד 57
בחוברת הכחולה. אומדן ההכנסה המתוקן
לשנת 1973 הוא 15,750,000,000 לירות, דהיינו תוספת של 2,773,000,000
לירות על התקציב המקורי.

מ. נוידרפר:

תוספת זו נובעת מארבעה גורמים. האחד - השנויים
שחלו בעקבות מלחמת יום הכיפורים, והם גידול מהותי בסעיף ההיטל על
יבוא בטחוני, המובלע בסעיף המכס. בדו"ח הביצוע שהוגש לכם זה עתה
אתם יכולים לראות שהאומדן המקורי היה 474 מליון לירות והאומדן המתוקן -
1,750,000,000 לירות.

בסעיף מס הכנסה התוספת היא 722 מליון לירות.
וזה נובע לא רק מייעול הגבייה אלא גם משום שהתרחש משהו במשק השלומי
השכר עלו מעבר למשוער, הרווחים היו טובים יותר מאשר שערנו כאשר
הכינונו את התקציב בספטמבר 1972. דבר זה משפיע גם על ההכנסות ממלווה
חסכון, שבהן אנו צופים גידול של 40 מליון לירות. הוא הדבר לגבי
מלווה בטחון, שהוא פונקציה של מס הכנסה.

לעומת זאת יהיה חסר, כתוצאה מירידת

הצריכה בכמה סעיפים: דלק, מס קנייה, מס נסיעות חוץ.

שני מהלכים שעשינו בתחום המסים, גם הם
השפיעו על אומדן ההכנסה המתוקן: מהלך אחד ב-1 בנובמבר - הטלת
מלווה מלחמה, המופיע באומדן זה בסכום של 400 מליון לירות; מהלך שני -
שעשינו ב-5 בנובמבר - הגדלת היטל הבטחון על יבוא, הגדלת שיעור
מס קנייה ב-5%, הגדלת המכס באחוז מסויים על מוצרי מותרות, כמו נעלים
מיובאות, הגדלת הבלו על המלט מ-40 ל-100 לירות. אם אנו מביאים בחשבון
את ההיטל על היבוא הבטחוני, בסך הכל נגבה עד סוף מרס 47.9% יותר מאשר
אשקד. אם אנו מנטרלים את היבוא הבטחוני, שהוא למעשה גם סעיף הוצאה
וגם סעיף הכנסה, הגידול הוא 37.8% לעומת אשקד. ואם ננטרל גם
את המסים הנוספים שהטלנו ב-5 בנובמבר, הרי שיעור הגידול הוא השיעור
הטבעי והנורמלי - 30%. זוהי התוצאה הטופית של הגידול הנובע מהרחבת
הפעילות העסקית שהתבטאה בסדר גודל של 30%.

סך הכל מסים ותשלומי חובה 15,750,000,000

לירות מהאם נצטרף להם גם את המסות העידוניים והבטוח הלאומי, מהווים
53.7% מההכנסה הלאומית.

מה שברור הוא שהתקציב הממשלתי גבוה
יותר מההכנסה הלאומית.

י. בדר:

וקרוב מאד לתוצר הלאומי.

מ. נוידרפר:

לפי הדו"ח שלפנינו עד לחודש פברואר נגבו
מסים ומלוות בסך 12,2 מיליארד לירות,
האם אתם מאמינים שבחודש מרס תצליחו

י. פלומיין:

מתוך 15,7 מיליארד לירות.
לגבות את הסכום הנוותר?

על חשבון היטל היבוא הבטחוני נרשם
עד סוף פברואר סכום של 480 מליון לירות.

מ. נוידרפר:

זו למעשה פעולה חשבונית. על כל פנים אומדן ההכנסות הוא בבחינת נבואה. מסים אחרים נותר לנו לגבות סכום נכבד של 2 מיליארד לירות. גבינו מינואר 1,3 מיליארד לירות, אנו חושבים שנגבה את הסכום הנותר. אבל יכול להיות שיחסר משהו. ייעשו מאמצים אל-אנושיים לגבות את הסכום. חודש מרס הוא החודש בו נכנסים סכומים גדולים, כי בחודש זה נעשה מה שקרוי ניקוי שולחן, וההכנסות בחודש מרס גדולות בחמשים אחוז מההכנסות בכל חודש אחר.

י. פלומין:

למרות שאין מקדמות?

מ. נוידרפר:

כן. משקל החברות בע"מ לשמחתנו הולך וגדל.

י. בדר:

לוח נתונים ארעיים על הכנסות המדינה, שהגשמתם לנו, פוטר אותי משאלות.

בפירוט המלוות אינו מופיע מלווה הבנקים.

י. גבאי:

מופיע.

י. בדר:

אני מברך אתכם שאחרי כל ההקלות במסים, אתם מגיעים לסכומים כאלה. "הפילגש הנאה"

ששמה אינפלאציה, יש לה חלק בזה.

מ. נוידרפר:

צודק חבר הכנסת בדר. ב-1960 גבינו 26.2% מסים ומלוות מההכנסה הלאומית; ב-1966 - 28,8%; ב-1967 - 28,8%; ב-1970, לאחר הטלת ההיטל על היבוא הבטחוני - 39.7%; ב-1972 - 45.2%, והשנה - 53.7%.

י. בן-מאיר:

מחוך הלוח שלפנינו מחברר שיש פיגור במימוש הכנסות, וחלק גדול מהפיגור הוא במס הכנסה. האם נכון לומר שהדבר נובע מהמלחמה? אני רואה שהפיגור הגדול הוא בסעיף המכס והבלו. מה הסיבות לכך?

ש. ארליך:

כפי ששמענו יגיע שעיור המסים והמלוות ב-1973 ל-53.7% מההכנסה הלאומית. איך האזרח

יוכל לעמוד בכך?

ח. קורפו:

מהו סכום מלווה המלחמה שתמשיכו לגבות בשנה הבאה?

מדוע חלה ירידה בהכנסות ממס בנקים.

בסעיף מס שעשועים, היה האומדן המקורי 5

מליון לירות, באומדן המתוקן 3 מליון,

ואילו באומדן ההכנסה הנוספת מופיע רק 1 - מליון. חסר כאן מליון לירות.

מ. נוידרפר:

אמרת בתחילת דברי שהפיגור הגדול הוא בהיסל על יבוא בטחוני, שעל חשבוננו גרשם עד היום סכום של 408 מליון לירות במקום 1,750,000,000 לירות. למעשה אין כאן גבייה בפועל, אלא רק רישום. החשב הכללי עורך את החשבונות ויש להניח שיחייב את אגף התקציבים ויזכה אותנו עד סוף חודש מרס.

יש ירידה מסויימת ביבוא של פריטים עליהם

חל מס גבוה. יש ירידה - אמנם בלתי מספקת - ביבוא מכוניות. הדבר

נכון גם לגבי מס קנייה על ייצור מקומי, וזו הסיבה שאיננו ממשים

את אומדן ההכנסות ממס קנייה.

לשאלתו של חבר הכנסת ארליך - אם אמרתי שהמסים והמלוות מהווים 53.7% מההכנסה הלאומי, הרי עלינו לזכור ששעור מסים זה כולל לא רק מסים ישירים; המסים הישירים מהווים 25% מההכנסה הלאומית. יש לזכור שכ-10-8 מיליארד לירות מההכנסה הלאומית אינם נושא למס הכנסה. יש חלק מההכנסה הפטור ממס.

ש. ארליך:

מהו הסכום?

מ. נוידרפר:

אני מוכן להמציא את הפירוט.

י. בדר:

הקבוצים.

מ. נוידרפר:

הקבוצים משלמים מס, והשנה הגיעו לסכום משמעותי.

י. בדר:

3 פרומיל מכל הגביה.

מ. נוידרפר:

הם הגיעו אשתקד ל-70 מליון לירות, המהווים 1% מ-7 מיליארד לירות הכנסה ממס הכנסה.

לשאלתו של חבר הכנסת קורפו, 400 מליון לירות מלווה מלחמה, זה הסכום שנגבה בפועל. הפוטנציאל של מלווה זה הוא מיליארד לירות לשונה. אבל מבחינת הבסיס החקופתי, איננו גובים השנה כל הסכום, כי ישנם סכומים שזזים לשנה הבאה, כי, לדוגמה, ניכויים מהעובדים בחודש מרס נכנסים רק באפריל. הוא הדין לגבי עצמאיים. מלווה המלחמה מהבנקים ייגבו רק בשנת הכספים הבאה, כי הבנקים הגישו את הדו"חות שלהם רק עכשו.

ש. ארליך:

מהו החסכון שחל בהוצאות עסקיות, והאם אתם מתכננים משהו בענין זה לשנה הבאה?

מה התכניות לגבי הנהגת מס ערך מוסף?

מ. נוידרפר:

באשר להנהגת מס ערך מוסף, הגשנו תזביר הצעת חוק. שר האוצר יחליט מה לעשות בו. התקדמנו באופן די רציני, כמעט עד קצה גבול היכולת, בהכנות הארגוניות.

ז. שובל:

מבחינה טכנית אתם ערוכים להנהגת המס?

מ. נוידרפר:

לא נוכל למצות את כל ההכנות, עד אשר לא יחוקק החוק. איננו יכולים להדפיס טפסים ולהדריך את העובדים, כל עוד אין חוק. במלים אחרות, מיצינו עד כמה שיכולנו את ההכנות הטכניות שניתן לעשות עוד בטרם נחקק החוק. לאחר שיחוקק החוק, נזדקק למספר חדשים להכנות הסופיות, כמו הדפסת טפסים, הוצאת חוזרים, הדרכת העובדים.

א. שוטטק:

התעשייה הקבוצית, לצורך מס הכנסה, מהוה חלק בלתי נפרד מהקבוצים או מופיעה

בנפרד?

מ. נוידרפר:

יש ויש. יש קבוצים שהתעשייה שלהם מאורגנת כחברה בע"מ, וזאת בעיקר כאשר יש שותפים מבחוץ, כמו "לגיין" ביגור. יש קבוצים שהמפעלים מאורגנים כחברה, למרות שאין שותפים מבחוץ, והם משלמים מס.

ויש קבוצים שהתעשייה היא ענף של הקבוץ.

70 מליון לירות מס הכנסה שילמו הקבוצים?

א. שוסטק:

הקבוצים ולא החברות.

מ. נוידרפר:

מדוע הם רושמים את התעשייה כחברה בע"מ, כאשר הקבוץ עצמו הוא תאגיד?

ח. קורפו:

אני מניח שלקבוץ כדאי לרשום את המפעל התעשייתי כחברה בע"מ, כדי שהמס השולי שלו לא יהיה גבוה מהמס המוטל על החברות. זה לגיטימי. גם העצמאים נוהגים כך.

מ. נוידרפר:

אם זהו המצב, הייתי עושה ללהסרת הלעז מעל הקבוצים שאינם משלמים מס.

א. שוסטק:

אני חושב ש-40 מהמפעלים הקבוציים רשומים כחברות. אנו קבלנו סעיף זה בחוק רק מתוך ראיית התפיסה המיוחדת של התנועה הקבוצית, שזה ענין חברתי. בדרך כלל הועדה לא היתה סבורה שמפעל תעשייתי צריך להופיע כענף של המשק.

היו"ר י. קרגמן:

אין זו אקסיומה שענף תעשייתי בקבוץ הוא ענף רווחי יותר מענף חקלאי. יש ענפים חקלאיים

מ. נוידרפר:

שהם רווחיים יותר מהתעשייה.

אני מודה למר נוידרפר.

היו"ר י. קרגמן:

בזה סיימנו את הדיון בתקציב הנוסף.

ב. הצעת רביזיה של החלטת הועדה בענין חוק הארכת מועדים.

חבר הכנסת פיינרמן פנה וביקש לערוך רביזיה של ההחלטה שנתקבלה בועדה ביום ו' בענין חוק הארכת מועדים. חבר הכנסת פיינרמן יסביר פנייתו.

היו"ר י. קרגמן:

התקנות כפי שהונחו לפנינו על ידי משרד הבסחון

ע. פיינרמן:

היו מבוססות על בסיס פשוט של הארכת מועדי חשלום של התחייבויות של המשרחים במילואים. לגבי הלוואות קצרות מועד, עד שנה, הוצע כי הן ישלמו בסוף השנה ובכפולת חדשים של השירות. אם אדם קיבל הלוואה לשנה ונותרו לו 10 תשלומים והוא צריך לשרת עוד 6 חדשים, בתום 6 החדשים ישלם את 10 התשלומים. לגבי הלוואות ארוכות מועד נאמר שהלוואות יתחילו להשתלם חדשים לאחר שחרור האדם בכפולה של 3 חדשי שירות.

הצעה זו נתקבלה על ידי כל חברי הועדה.

אולם אחר כך הוצעה הצעה, שבצירוף מוזר נתקבלה ברוב, שלגבי משכנתאות לדיור לא ישלמו ריבית העולה על 11%.

אני מתנגד לעריכת רביזיה. אני חושב שלגבי משכנתאות לדיור, מדובר בסכומים סמליים.

י. פלומין:

אם סכום המשכנתא החדשי הוא 400 לירות, ודוחים את התשלום ל-4-5 חדשים, הרי העלאת הריבית על סכום זה תחבטא בסכום סמלי. לכן הצעתי שלא להעלות את הריבית על משכנתאות לדיור. והרעיון לא היה שלי. נפגשתי עם חיילים משוחררים שפגינו, והם העלין רעיון זה.

היות ולא השתתפנו בישיבה ביום ו', והיות

י. בן-מאיר:

והנושא אינו פשוט ויש חברים חרושים

רביזיה, באופן עקרוני אנו בעד רביזיה, בלא להתחייב על עמדתנו לגופו של ענין.

היו"ר י. קרגמן: אני מעמיד להצבעה הצעת חבר הכנסת פיינרמן לערוך רביזיה של ההחלטה שנתקבלה בענין שיעור הרבית על משכנתאות לדיור במסגרת חוק הארכת מועדים.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת פיינרמן לערוך רביזיה של החלטת הועדה בענין שיעור הרבית על משכנתאות לדיור במסגרת חוק הארכת מועדים - נ ת ק ב ל ה

א. שוסטק: אני רוצה להביע דעתי לגופו של ענין.

היו"ר י. קרגמן: לפי התקנון איננו יכולים לדון בנושא לגופו באותה ישיבה בה נתקבלה ההחלטה לערוך רביזיה. עלינו לכלול נושא זה בסדר-היום של הועדה ורק לאחר מכן נוכל לקיים דיון בו.

ש. ארליך: אני מציע שתנעל ישיבה זו עתה, ותפתח אותה כעבור מספר דקות, כדי שנוכל לקיים את הדיון.

א. שוסטק: אם הכל מסכימים לקיים דיון, אפשר לקיימו.

היו"ר י. קרגמן: כיוון שהכל מסכימים, נפתח בדיון.

ח. קורפו: נאמר שאין ריבית על התשלומים הנדחים. אולם בתקנה 7 מדובר על ריבית על תשלומים נדחים.

היו"ר י. קרגמן: אני מודיע: אין קנסות ואין ריבית על פיגורים. אם אני התחייבתי לשלם 11 אחוז ריבית או 17 אחוז ריבית, לא אצטרך לשלם חוספת אחוזים. כל מה שמוצע הוא, שאוכל לשלם את ההלוואה בתקופה ארוכה יותר.

ח. קורפו: אתה טועה.

היו"ר י. קרגמן: לא נוכל לקיים את הדיון היום, כי אנו צריכים לשמוע הסברים מפי היועץ המשפטי של משרד הבטחון.

ז. שובל: ההצעה של חבר הכנסת פלומיך היא פרופוגנדיסטית ואין לה כל ערך מעשי. היא רק תביא נזק לחיילים. נכון שאין ריבית פיגורים, אבל יש ריבית על התקופה המוארכת. אדם שקיבל הלוואה לחודש, ויחזיר אותה כעבור חדשים, ברור שעל החודש הנוסף יש ריבית.

כספי האשראי למשכנתאות אינם כספי הבנק, אלא כספים שהבנק מגייס באמצעות אגרות חוב צמודות. למעשה אין כל אפשרות מעשית לתת הלוואה בריבית נמוכה מזו שמוסכם עליה בין הבנקים למשכנתאות ובין הממשלה, אלא אם ישנו את כל ההסכמים הקיימים ביניהם. הבנקים פועלים כאן על מרווח קטן בין הריבית שמשלמים לרוכשי האגרות ובין הרבית הדביטורית שלוקח הבנק מבעלי המשכנתאות.

צ. גרשוני: אני חושב שאיננו יכולים להמשיך בדיון, בטרם נשמע הסברים של היועצים המשפטיים.

א. שוסטק: יו"ר:
תקנה 7 אומרת: שיעור הריבית בשל הארכת החלומים, לפי תקנות 3 - 4 - 5, ובתקנות 3 - 4 - 5 כתוב שצריך לשלם את הריבית שנקבעה.

היו"ר י. קרגמן:
הלוואה לשנה, בתוקף תקנות אלו, תהפוך להלוואה לשנתיים. השאלה היא, האם צריך לשלם ריבית על שנה או על שנתיים? שאלה זו נברר עם היועצים המשפטיים של משרד הבטחון ומשרד האוצר.

ג. תשובת שר האוצר על שאלות חברי הועדה

היו"ר י. קרגמן:
אנו עוברים לסעיף ג' בסדר-היום - תשובת שר האוצר על שאלות חברי הועדה.

ש. ארליך:
אדוני שר האוצר, שמעתי שאף שר לא הופיע בפתיחה ועידת הבונדס במיאמי, ושלחתם לועידה זו את מר תקוע.

שר האוצר פ. ספיר:
מר תקוע נאם נאום מזהיר. והתוצאות מעודדות ביותר.

לשאלתו של חבר הכנסת מלמד בענין מחיר הדלק בעולם, אני תקווה שבמחצית השניה של השנה ירד מחיר הדלק. אנו שילמנו 16 דולר והקונסורציום משלם 11.50 דולר לסונה.

שלחנו את מר דינשטיין לבדוק אפשרות קניית נפט משתי מדינות בדרום אמריקה - וונצואלה ואקוואדור.

נשאלתי, האם ההערכה לגבי הייצוא איננה אופטימית מדי. אני יכול להגיד רק מה קרה בשנת 1973 ובחדשים הראשונים של שנת 1974. במידה ואני זוכר, הייצוא התעשייתי - למעט יהלומים - גדל ב-20 אחוז. הייצוא החקלאי ב-1973 גדל ב-68%. הייצוא התעשייתי בינואר 1974 גדל ב-40% לעומת ינואר 1973. ביצוא החקלאי בחודש ינואר 1974 חלה ירידה ב-24%, מזה הדורים - 27%; ייצוא חקלאי אחר ירד ב-13%; ייצוא היהלומים ירד. למעשה החשוב הוא הייצוא הכולל, כי אם חל גידול בייצוא יהלומים, באופן טבעי חל גידול בייצוא יהלומים גלמיים.

הייצוא גדל גם בינואר 1974. חלק מהיגדול נובע מהרכב הבטחוני. ועליית מחירי הדלק ומוצרי מזון בשוקי העולם כבר באה לידי בטוי בייבוא.

אשר להנהגת מס ערך מוסף, נדמה לי שכבר עניתי על שאלה זו 10 פעמים. ב-4 החדשים האחרונים שותקה כל פעולת התכנות לקראת הנהגת מס ערך מוסף. אם יונהג מס ערך מוסף באוקטובר השנה או בינואר השנה הבאה, ידונו ויחליטו. במקום שהנהגת מס ערך מוסף תוצג לנו כתנאי על ידי השוק-המשותף, אני מעדיף שאנו נחליט על הנהגתו ביזמתנו.

לשאלתו של חבר הכנסת קורן על התמוטטות ענף הפרדסנות - אני אינני מכיר שנה שאין טוענים שהפרדנות עומדת בפני החמוטטות. אם זה יהיה כך, זאת נדע בסוף השנה. אם הכל מתמוטט - מניין בהלת הקניות?

לשאלתו של חבר הכנסת פלומין על המצב בענף הבנייה, היום פחות מאשר בכל זמן אחר, אני יכול להגיד משהו ברור.

המספרים התיאורטיים זכונים; נדמה לי שהצבא יבנה פחות מ-2,5 מיליארד לירות, כי במסגרת ה-1,5 מיליארד לירות שהם הורידו בזימתם הם - אני לא לחצתי עליהם, רק תיארתי בפניהם את המצב - היה חלק גדול בנייה.

אשר לבנייה הפרטית, במידה ואני יודע, בחדשים אוקטובר-נובמבר-דצמבר-ינואר-פברואר, ואני חושב שזה יחול גם על חודש מרס, לא היו התחלות בנייה בהיקף רציני. הבונים הפרטיים ניצלו תקופה זו לגמר בניינים. אני חושב שבאמצע חודש זה או בראשית החודש הבא, תתחיל בנייה של 100,000 יחידות, כי כל שבוע משתחררים אנשים משירות המילואים. היום נמצאים בשירות מילואים 104,000 איש. עד סוף מרס ישארו 76,000 איש. אני מניח שעם שחרור האנשים, משרד השיכון יחיש את הבנייה.

אשר לבנייה של המוסדות להשכלה גבוהה, לגבי האוניברסיטה העברית בירושלים יש עניין פוליטי, וזה עניין הקמת האוניברסיטה על הר הצופים. ויש בדעת האוניברסיטה העברית לבנות על הר הצופים בסכום של חצי מיליארד לירות. תארו לעצמכם שאגיד שאין כסף לבנות על הר הצופים. הרי אצטרך לברוח מהארץ. אמרתי לנשיא האוניברסיטה: אם בארבע השנים הקרובות תבנו רק מחצית התכנית, ותשיגו מחצית הסכום, אמליץ שתנתן לכם המחצית השנייה של הסכום. אם תתחילו כל התכנית, לא תסיימו שום דבר בארבע שנים. מחצית התכנית, במידה שאינני טועה, מסתכמת ב-240 מליון לירות. ולכשיושלם חלק זה של התכנית יוכלו להמצא שם 11,000 סטודנטים. עד חודש אוקטובר ימצאו שם 5000 סטודנטים. חוך ארבע שנים יושלם בית החולים הדסה.

אשר לבתי מלון, נדמה לי שאין מתחילים בהקמת בתי מלון חדשים. אני מציע לא לקבוע עתה אם יש יותר מדי בתי מלון או מעט בתי מלון. הדבר תלוי בתקופות ובעונות השנה.

לשאלתו של חבר הכנסת קורפו על היטף אגרות מלווה הפיתוח שנמכרו בארץ, עד 4.3.74 נמכרו, באמצעות הבנקים, קונצרן בלל, קונצרן בנק הפועלים וקונצרן דיסקונט אגרות חוב בסכום של 1,181,000,000 לירות, ובאמצעות בנק ישראל 2,8 מיליארד לירות, ובתקציב הנוסף יש 3,6 מיליארד לירות, ואני מאמין שנמכרו אגרות חוב בכל הסכום הזה. הודענו לבנקים, שכיוון שהיקף הסכומים גדל, אנו רוצים להוריד אחוז הקומיסיון שהם מקבלים.

אשר לשאלה, האם הבנקים מכרו לעצמם אגרות חוב - בנק ישראל אומר שהם לא מכרו לעצמם אגרות חוב צמודות. אני ממשיך לבדוק את הדבר, אבל הבדיקה היא קשה; כי בנק הפועלים יכול למכור ובנק יפת יקנה; ובנק יפת יכול לקנות ובנק לחרושת יכול למכור. הוא הדין לגבי הבנקים האחרים.

לשאלתו של היושב-ראש, חבר הכנסת קרגמן, החלה לפעול ועדת ויסות למסירת עבודות; כדי למנוע הוצאת מרכזים לעבודות ללא תיאום. בוועדת הוויסות ישתתפו משרד השיכון, משרד הבריאות, מע"ץ ומשרד הבסחון.

אשר למדיניות החשיפה, בקשתי לבדוק רשימת הפרטים שהובאה. אני חושב שהסכומים מוגזמים, אבל בקשתי לבדוק זאת.

לשאלה מתי יוגש התקציב לשנת 1974/75 - הצעת התקציב מוכנה. היות וחשבתי שצריך להשאיר מרווח זמן לדיון בתקציב הנוסף לשנת 1973, דחייתי הגשת התקציב לשנת 1974/75. אני אציע, אם הדבר ניתן, כי הצעת התקציב לשנת 1974/75 תוגש ב-14 במרס.

לשאלתו של חבר הכנסת גרשוני בענין הסבת ייצור של מפעלים, חבר הכנסת גרשוני שלח לי רשימה של מפעלים שהסבו את ייצורם; אם תגיע ל-10 מפעלים, אתן לך פרט.

מר בני תורן עשה יצור עבודת דוקטוראט על ענף הטכסטיל. והוא מוכיח בעבודה זו, שזה תמיד היה הענף הכי רנטבילי, ענף שסיפק תעסוקה, וייצוא בערך מוסף הכי גבוה ובתמורה הכי קטנה לערך המוסף. אילו עשה עבודת דוקטוראט זו השנה, היו הדברים מוכחים פי כמה וכמה. אני עוד לא שמעתי על מפעלים שהסבו ייצורם. אני יודע שמהלכת בתוכנו פרזה זה. אבל מעשיית לא ידוע לי על מפעלים כאלה.

אשר לסובסידיות, אני יכול לומר מה קרה בשוקי העולם, לאחר שאנו החלטנו להעלות מחירי מצרכים מתוך מגמה שלא להעלות את הסובסידיות; מאז העלינו מחירי המצרכים, עלה מחיר החיטה בשוקי העולם מ-173 דולר הטונה ל-250 דולר הטונה. מחיר הסוכר עלה מ-337 דולר הטונה ל-600 דולר הטונה; מחיר בשר קפוא עם עצמות עלה מ-1740 ל-1900 דולר הטונה. אנו נעשה ככל - במלדה שהדבר תלוי בנו, במידה שלא יועלו מחירי מצרכים בעולם - שלא להעלות את המחירים.

אשר לקמוצים בתקציב המדינה, הכלימדברים על קימוצים. אבל אין יום שאין באים לבקש עוד כסף. עוד לא ראיתי חוק שנתקבל בכנסת, שאין עמו הוצאות נוספות ומנגנון נוסף. בזה אינני מתכחש לעובדה שיש אבטלה סמויה בשירות המדינה ובמקומות אחרים.

בעיריות צפוי גרעון של 620 מליון לירות. העיריות רוצות להעלות את המסים.

א. אפרת: והן מעלות.

שר האוצר פ. ספיר: המדובר באחוזים גבוהים, אבל בכסף אין זה מחבטא בטכומים גדולים.

1,250,000,000 לירות קבלו העיריות אשתקד.

לשאלתו של חבר הכנסת גרשוני על חיפוש מים, אני חושב שאין עוד מדינה העושה לחיפוש מים כמו מדינת ישראל. לא שמעתי שכמויות המים גדלו מאז אמרו הריאליסטים שיש בארץ 1,5 מיליארד קוב, לעומת מר בלאס שדיבר על 4 מיליארד קוב. גם בשנה זו הוקצב בתקציב כסף לחיפוש מים וחיפוש נפט.

אני זוכר, שכאשר שימשתי תקופה קצרה כראש מינהל המים, אמר מר בלאס, שבמקום שניצב כפר חסידים, יש עוד אגם כנרת אחד. לאחר שקדחו 2 בארות וניסו להניע אותן והשעונים לא הראו שיש מים, חשבו שהשעונים מקולקלים. השעונים לא היו מקולקלים. לא היו שם מים.

לשאלתו של חבר הכנסת בדר - "קוו וודיס", "לאן", מה, חבר הכנסת בדר אינו יודע את הדברים שהוא צריך להציג שאלה זו?

י. בדר: אתה יודע לא פחות ממני.

שר האוצר פ. ספיר: חבר הכנסת בדר יודע מהו תקציב הבטחון ומה הן הוצאות הבטחון במטבע חוץ ובמטבע מקומי. חבר הכנסת בדר יודע היטב כי מה שקרה בשנה האחרונה, הוא בבחינת מהפכה. ואינני מדבר על מלחמת יום הכיפורים, אלא על עליית מחירי המצרכים הראשוניים ומחיר הדלק בשוקי העולם.

אשר למצב התעשייה, אם בשנת 1974 יהיה מצבה כפי שהיה בשנת 1973, הרי מצבה בשנת 1974 יהיה טוב.

ש. ארליך: מה על מלווה מעסיקים?

שר האוצר פ. ספיר: הורדנו 2,5% ונתתי להם רעיון טוב ל-2.5% הנותרים. כל מי שבא לבקש הלוואה, אני אומר לו! נוריד מסכום הלוואה מלווה מעסיקים לפי האינדקס היום.

ש. ארליך: עדיין אינני זכול להביין מדוע אתה זקוק למלווה המעסיקים.

שר האוצר פ. ספיר: אם יש לך מקור אחר ל-250-300 מליון לירות, בבקשה.

היו"ר י. קרגמן: אפשר למצוא 300 מליון לירות זולים יותר מ-300 מליון לירות הבאים ממלווה המעסיקים.

שר האוצר פ. ספיר: כאשר אנו לוקחים מלווה מבנקים, יש בקורת גם על כך.

לשאלתו של חבר הכנסת אמוראי, השר בר-לב מכין את החמר על נושא ההלוואות, ההצמדה והריבית, והוא ישיב על הנושא בכנסת. אם יוגשו לי שאילתות בנושא זה, אשיב עליהן. אני יכול להגיד רק דבר אחד: אני יותר אופטימי מאחרים בענין ההשקעות. עד כמה שאני מכיר את החוקים לעידוד השקעות הון בארצות-הברית, צרפת, ברזיל וארצות אחרות, האנאים הניתנים על פיהם למשקיעים טובים יותר מאלה הניתנים אצלנו. כבריטניה הגדולה כמעט ונשאו על כפיהם את מרידור כאשר מסר הזמנות לבניית אניות. אבל אם הכנסת תחליט שהיא רוצה לתת הלוואות לחודש או לשבוע, תחליט. כבר היו דברים מעולם בעולם. בגרמניה, בחקופת האינפלציה, נתנו הלוואות לשבוע.

אם רוצים בהשקעות בארץ כדי להגדיל את הייצוא - ואם הייצוא עלה לאחרונה הוא עלה כתוצאה מעליית המחירים ולא כתוצאה מהגדלת הנפח - ואם אין רוצים להיות תלויים במישהו פעם, בעוד 10 - 15 שנה - הדבר צריך לבוא לידי בתנאים הניתנים להשקעות. אם נצטרך להוציא 10 מיליארד דולר לנשק בשביל המלחמה הבאה, שוב זה יהיה תלויים בארצות הברית. אפשר להמשיך לקבל מענקים מארצות הברית. אבל אם אנו רוצים להתקרב לעצמאות, אנו צריכים להגדיל את התעשייה. אבל אם יחליטו על העלאת הריבית ל-18-25% יחליטו. צריך רק להיות נאיבי לחשוב שהתעשיין ישלם רבית גבוהה והדבר לא יבוא לידי בטוי בקלקולציה שלו.

ד. קורן: מנכ"ל בנק ישראל אמר שהדבר יתבטא ב-2% בקלקולציה ב-2%.

שר האוצר פ. ספיר: כל דבר מהווה רק 2%. מה שקובע הוא הסך הכל. אני אינני מכיר תעשיין, לא הסתדרותי ולא פרטי, שלא יכניס העלאת הריבית לקלקולציה. ובל עשכח שנוסף לתעשייה קיימת גם החקלאות. אני סומך בענין זה על מר ידלין ומר מושביץ, המייצגים שניהם את התעשייה, ושניהם הגיבו על דברי מר שפר.

על פי הדו"ח שפורסם, 70% מהאשראי המכוון מיועדים לייצוא. אם תועלה הריבית, היצואנים ישלמו רבית גבוהה יותר ואנו נצטרך להגדיל את התמריץ לייצוא.

ד. קורן: האם אפשר לקבל רשימה מי קיבל אשראי מכוון? בזמן האחרון העתונות עושה מטעמים מנושא זה. כאשר יודעים למי ולמה ניתן האשראי המכוון, הדברים מתקבלים אחרת.

שר האוצר פ. ספיר: האשראי החפשי לסוף דצמבר היה 4,3 מיליארד

לירות; קרנות למימון הייצוא - 1,584,000,000 לירות; ענף היהלומים - 700,000,000 לירות; האשראי במטבע חוץ בכלל - 1,5 מיליארד; קרנות להון חוזר ואשראי מכוון אחר - 750,000,000 לירות. אחרי - 9% או 11% - 750,000,000 לירות. נוסף לכך יש אשראי לתעשייה שנותן הבנק לפיתוח התעשייה. סך הכל הלוואות של הבנק לפיתוח תעשייה לתעשייה הוא 2,5 מיליארד לירות.

אפשר להחליט שמהיום מעלים את הרבית בכך וכך אחוזים. אין בזה אסון. אני זוכר שפעם דובר על העלאת הרבית ב-2%. נניח שמחליטים להעלות את הרבית ב-4%. ההפרש לשנה יכול להיות 16 מליון לירות, כי נותנים 400 מליון לירות לשנה. בשנה הראשונה יגיע הסכום ל-80 מליון לירות, בשנה השניה ל-152 מליון לירות, בשנה השלישית ל-206 מליון לירות, בשנה הרביעית ל-234 מליון לירות ובשנה החמישית ל-250 מליון לירות.

אשר ליכולת העמידה של המשק, גם היום קראתי שמישהו הופתע מיכולת העמידה של המשק. במלחמת יום הכיפורים הוכיח המשק יכולת עמידתו ללא כל זעזוע. לא היו תורים, לא היה מחסור בשום פריט.

קליגאן אמר שבאנגליה מתחילים במכירת אגרות חוב צמודות. כאשר הזדמנות לאנגליה, שמעתי אותו בטלוויזיה. אילו עצמתי את עיני, הייתי חושב שאני שומע נאום בישראל. הלוואות בלתי צמודות, אינן המצאה ישראלית. אבל אם יחליטו אחרת - יחליטו. האם האוצר החליט על כך, האם משרד המסחר והתעשייה החליט, או שזו היתה תגובת שרשרת שהחלה בביטול ההצמדה של המשכנתאות? האם עכשו אלך לבדוק בשביל מה קבל משק אפיקים הלוואה, בשביל חקלאות או בשביל מפעל הלבדיים? ומעגן מיכאל, בשביל מה קיבל את הלוואה, לענף זה או ענף אחר?

חבר הכנסת אפרת, אם תבאנה הצעות נוספות אין לקחת ממישהו יותר - ניקח.

נאמר כאן שהמשלה צריכה לשמש דוגמה לחסכון ויעילות. יש עוד מישהו שצריך לשמש דוגמה ליעילות. אילו קיימנו כאן סימפוזיון, הייתי מציע לבדוק כמה גורמים נוגעים בעגבניה עד שהיא מגיעה אל הצרכן.

ד. קורן: לא ענית על שאלותי.

שר האוצר פ. ספיר: ענית גם ענית.

לגבי פיתוח הגליל, לי אתה בא להגיד שיישוב הגליל קודם ליישוב מקומות אחרים? אם מדובר בי ובאוצר, אינני צריך לחזור ולמנות מה עשינו בנצרת עילית, כרמיאל, מגדל העמק ומקומות אחרים. לקריית שמונה הבאנו את מפעל גבור. אני זוכר כמה מאמרים בעתונות היו נגד מפעל זה. על מפעל זה קיים המקום מאז 1968, ואין בו חוסר עבודה. גם בעכשיו עשינו דברים לא מעטים. כמובן, אין זה מספיק, כי הריבוי הטבעי אצל הערבים והגירה של ערבים למקום זה ומקומות אחרים בגליל הם גבולות.

ד. קורן: אתה בעצמך אמרת שצריך להקים עיר ברמת הגולן.

שר האוצר פ. ספיר: היות ומספר המתישבים ברמת הגולן הוא קטן, כאשר הייתי שם ב-31 באוקטובר 1973 ודברתי אתי אנשי רמת מגשימים וישובים אחרים, אמרתי: אתם צודקים,

צריך לבנות דירות, כדי שתוכלו להכפיל את האוכלוסיה במקום; ואמנם הכנסנו לתקציב 150 דירות. אבל מכאן ועד להקמת עיר - המרחק רב. הכוונה היא לבנות 400 דירות. אם אין אומרים להם לרדת מהמקום - ואני אינני אומר להם לרדת - אמרתי שנבנה במקום עוד 400 דירות. ויש לזכור שהקמת דירה ברמת הגולן עולה 200,000-250,000 לירות.

חבר הכנסת אמוראי דיבר על הצורך בריסון האינפלציה. יש מישהו החושב שהממשלה עשתה "אובר שוטינג"...

ע. אמוראי: אין לי טענות על מדיניות הממשלה. יש לי טענה על החלק המוניטרי.

שר האוצר פ. ספיר: לשאלתו של חבר הכנסת אפרת, האם אפשר לצמצם את ההקלות למפעלים מאושרים - רטרואקטיבית - לא. לגבי העתיד, אם יחליטו - יחליטו.

היו"ר י. קרגמן: אני מודה לשר האוצר.

ע. פינרמן: האם אפשר להגיש לשר האוצר שאלות בכתב?

שר האוצר פ. ספיר: בהחלט. אני מוכן לבוא לוועדה בשבוע הבא. ובשבוע הבא אביא הערותי לדו"ח הנגיד.

היו"ר י. קרגמן: בענין האשראי יש דיעות שונות בוועדה.

א. שוסטק: אף אחד אינו מתכוון לשנויים רטרואקטיביים.

היו"ר י. קרגמן: הישיבה הבאה מחר בשעה 10.00.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה נועלה בשעה 13.00.